

Asia

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomus Euroopan unionin talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2018

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan tilintarkastustuomioistuin on julkaissut 8.10.2019 vuosikertomuksensa varainhoitovuodelta 2018 ja se on esitelty Ecofin-neuvostolle 10.10.2019. Vuosikertomusta käsitellään tammi- ja helmikuussa 2020 neuvoston budjettikomiteassa. Neuvoston suosituksesta vastuuvapauden myöntämiseksi EU:n komissiolle varainhoitovuodelta 2018 on tarkoitus päättää Ecofin-neuvostossa 18.2.2020. Euroopan parlamentti päättää vastuuvapauden myöntämisestä komissiolle kevään 2020 aikana.

Suomen kanta

Suomi pitää myönteisenä sitä, että tilintarkastustuomioistuin antaa puhtaan tarkastuslausunnon EU:n tilien luotettavuudesta sekä tulojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta.

Menojen sääntöjenmukaisuuden osalta tilintarkastustuomioistuimen arvioima virhetaso ylittää edelleen kahden prosentin olennaisuusrajan kokonaisvirhetason ollessa 2,6 prosenttia. Suomi pitää valitettavana, että arvioitu virhetaso on hieman korkeampi kuin edellisen vuoden 2,4 prosenttia. Tilintarkastustuomioistuimen antaman lausuman perusteella kokonaistilanne vastaa kuitenkin pitkälti aiempaa. Kulujen korvaamiseen perustuvien maksujen virhetaso on säilynyt korkeana 4,5 prosentissa, kun taas tukioikeuksiin perustuvien maksujen virhetaso jää alle kahden prosentin rajan. Pidemmällä aikavälillä tarkasteltuna tilintarkastustuomioistuimen raportoimat virhetasot ovat olleet laskussa.

Tilintarkastustuomioistuin korostaa monimutkaisten sääntöjen johtavan suureen virheriskiin. Valtaosa korkean riskin maksuista liittyy kulujen korvaamiseen tutkimus- ja työllisyshankkeissa, alueiden ja maaseudun kehittämisessä sekä kehityshankkeissa EU:n ulkopuolella. Tyypilliset virheet liittyvät kulujen tukikelpoisuuteen, julkisiin hankintoihin, valtiontukiin tai avustusten myöntämismenettelyihin.

Suomi katsoo, että komission on jatkettava toimenpiteitä erityisesti kulujen korvaamiseen liittyvien maksujen virhetason pienentämiseksi. Varainhoitoa on edelleen parannettava kaikilla aloilla sääntöjä ja hallinnointia yksinkertaistamalla. Samalla on myös huomioitava valvonnan kustannustehokkuus. Lisäksi Suomi kiinnittää huomiota

tilintarkastustuomioistuimen havaintoon EU:n talousarvion maksamatta olevien maksusitoumusten määrän jatkuvasta kasvusta, mikä lisää maksumäärärahoihin kohdistuvia paineita tulevina vuosina. Tilanteen tasapainottamiseksi olisi tarkennettava varojen vapauttamista koskevia sääntöjä ja tarkastettava maksusitoumusmäärärahojen tasoa.

Tilintarkastustuomioistuin on ilmoittanut pyrkivänsä siirtymään kohti varmentavaa tarkastustapaa, jossa se tukeutuu enemmän muiden tarkastajien tekemään työhön. Samalla sääntöjenmukaisuuden tarkastuksesta ollaan siirtymässä kohti laadullisempaa tuloksellisuuden arviointia. Suomi pitää tärkeänä, että tarkastustavan muutoksista huolimatta tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomuksen avulla saadaan jatkossakin riippumaton, kattava ja mahdollisimman vertailukelpoinen kuva EU:n talousarvion toimeenpanosta ja varainhoidon tilasta.

Suomi katsoo, ettei tilintarkastustuomioistuimen havaintojen pohjalta ole olemassa erityisiä syitä olla esittämättä vastuuvapauden myöntämistä komissiolle varainhoitovuodelta 2018. Suomen kanta neuvoston vastuuvapausuusitukseen täsmentyy neuvoston budjettikomitean käsittelyn aikana tammi-helmikuussa 2020. Lopullinen kanta neuvoston vastuuvapausuusitukseen määritellään Ecofin-neuvostoon 18.2.2020.

Pääasiallinen sisältö

Yhteenveto ja kehitys vuonna 2018

- Tilintarkastustuomioistuin antaa puhtaan tarkastuslausunnon EU:n vuoden 2018 tilien luotettavuudesta. Tilintarkastustuomioistuimen mukaan vuoden 2018 tilinpäätös antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot EU:n taloudellisesta tuloksesta ja sen varoista ja vastuista vuoden lopussa kansainvälisten julkissektorin tilinpäätösstandardien mukaisesti. Myös tulojen osalta annetaan aiempien vuosien tapaan puhdas lausunto.
- EU:n talousarviosta vuonna 2018 suoritetuista maksuista tilintarkastustuomioistuin antaa varauman sisältävän lausunnon. Maksujen kokonaisvirhetasoksi arvioidaan 2,6 prosenttia, mikä ylittää kahden prosentin olennaisuusrajan. Osuus on hieman noussut vuoden 2017 arvioidusta 2,4 prosentin virhetasosta. Vuonna 2016 kokonaisvirhetasoksi arvioitiin 3,1 prosenttia. Tilintarkastustuomioistuin toteaa, että noin puolessa vuoden 2018 tarkastetuista menoista virhetaso ei ollut olennainen. Tämä on perusteena tilintarkastustuomioistuimen lausunnolle, joka on jo kolmantena vuonna perättäin varauman sisältävä eli myönteisempi kuin aiempina vuosina annettu kielteinen lausunto maksujen sääntöjenmukaisuudesta.
- Tilintarkastustuomioistuimen tarkastamista menoista 49 prosenttia oli tukioikeuteen perustuvia maksuja, joita ovat muun muassa viljelijöille maksettavat suorat tuet sekä hallinnon menot. Tukioikeuksiin perustuvien maksujen virhetaso ei ole tilintarkastustuomioistuimen arvion mukaan olennainen.
- Tilintarkastustuomioistuin arvioi kuitenkin, että kulujen korvaamisesta aiheutuvien maksujen virhetaso on edelleen olennainen. Näitä maksuja oli 51 prosenttia tarkastetuista menoista ja tilintarkastustuomioistuin arvioi niiden virhetasoksi 4,7 prosenttia. Korkeimmat virhetasot liittyvät tutkimushankkeisiin, koheesiopolitiikkaan ja maaseudun kehittämiseen sekä kehitysyhteistyöhankkeisiin.

Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että virheriski on suuri, kun menoihin sovellettavat säännöt ovat monimutkaiset.

- Komission arvio virhetasosta on hiukan tilintarkastustuomioistuimen määrittämän vaihteluvälin alapuolella. Komission arvioima riskitaso maksamishetkellä on 1,7 prosenttia kun taas tilintarkastustuomioistuimen arvioima vaihteluväli on 1,8-3,4 prosenttia, minkä pohjalta kokonaisvirhetasoksi on arvioitu 2,6 prosenttia. Eri sektorien osalta komission ja tilintarkastustuomioistuimen arviot riskitasosta ovat samansuuntaiset kilpailukyvyyn ja luonnonvarojen osalta. Sen sijaan koheesion osalta tilintarkastustuomioistuimen arvioima virhetaso on komission arviota korkeampi.
- Tilintarkastustuomioistuin kiinnittää huomiota maksamatta olevien sitoumusten määrään. Vaikka jäsenvaltioiden maksatuspyynnöt koheesiopolitiikan alalla lisääntyivät merkittävästi vuonna 2018, niin kauden 2014-2020 rakenne- ja investointirahastojen varojen käyttö oli edelleen suunniteltua hitaampaa. Tämä on osaltaan lisännyt maksamatta olevien maksusitoumusten määrää, mikä oli 281,2 miljardia euroa vuoden 2018 lopussa.
- Tilintarkastustuomioistuin analysoi tuloksellisuusnäkökulmasta 22 ohjelmaa kaudelta 2014-2020. Analyysin perusteella tilintarkastustuomioistuin tuli siihen tulokseen, että EU:n talousarvioon tällä hetkellä sovellettavat tuloksellisuusindikaattorit eivät aina anna oikeaa kuvaa siitä, miten poliittisten tavoitteiden saavuttamisessa on tosiasiallisesti edistytty.
- Suomea koskevia merkittäviä havaintoja vuosikertomuksessa ei ole. Tilintarkastustuomioistuimen luonnonvaroja koskevat sääntöjenmukaisuustarkastukset kohdistuivat 22 jäsenvaltioon mukaan lukien Suomi. Suomen osalta havaitut virheet luokiteltiin pieniksi.

Luku 1: Tarkastuslausuma varainhoitovuodelta 2018

Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että Euroopan unionin tilinpäätös varainhoitovuodelta 2018 antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot EU:n taloudellisesta asemasta sekä toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista varainhoitoasetuksen ja kansainvälisesti hyväksytyihin julkisen sektorin tilinpäätösstandardeihin perustuvien kirjanpitosääntöjen mukaisesti.

Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että varainhoitovuoden 2018 tilien perustana olevat tulot ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset.

Tilintarkastustuomioistuin antaa EU:n talousarviosta vuonna 2018 suoritetuista maksuista varauman sisältävän lausunnon. Tilintarkastustuomioistuin arvioi suuririskisten menojen virhetason olennaiseksi. Suuririskiset menot ovat lähinnä kulujen korvaamiseen perustuvia menoja, joihin sovelletaan monimutkaisia sääntöjä. Tilintarkastustuomioistuin arvioi suuririskisten menojen virhetasoksi 4,5 prosenttia niiden osuuden tarkastetusta perusjoukosta ollessa 50,6 prosenttia. Vähäriskiset menot perustuvat pääosin tukioikeuksiin ja niihin sovelletaan yksinkertaistettuja ja vähemmän monimutkaisia sääntöjä. Vähäriskiset menot muodostivat 49,4 prosenttia tarkastetusta perusjoukosta eikä niiden virhetaso ollut olennainen. Tilintarkastustuomioistuimen arvioima kokonaisvirhetaso 2,6 prosenttia on yhä olennaisuusrajan yläpuolella, mutta se ei ole laajalle ulottuva. Tarkastustulokset osoittavat, että arvioitu kokonaisvirhetaso kasvoi hiukan edellisvuoteen verrattuna.

Tarkastustaan varten tilintarkastustuomioistuin tutki EU:n tilien perustana olevat toimet. Menojen yhteydessä kyse on varoista, jotka on siirretty EU:n talousarviosta lopullisille edunsaajille. Tilintarkastustuomioistuin tutkii menot siinä vaiheessa, kun EU:n varojen lopulliset saajat ovat toteuttaneet toimia tai heille on aiheutunut kuluja ja komissio on hyväksynyt menot. Käytännössä tämä tarkoittaa, että tapahtumista koostuva tilintarkastustuomioistuimen perusjoukko sisältää väli- ja loppumaksuja. Tilintarkastustuomioistuin tarkasti ennakkomaksut ainoastaan, jos niiden kirjanpidollinen selvittäminen oli tehty varainhoitovuonna 2018. Tilintarkastustuomioistuimen vuodelta 2018 tarkastama perusjoukko vastasi kaikkiaan 120,6:ta miljardia euroa. Vuosia 2018-2020 koskevan strategiansa mukaisesti tilintarkastustuomioistuimen päämääränä on tulevana vuosina siirtyä varmentavan tarkastustavan suuntaan.

Luku 2: Talousarvio- ja varainhallinto

Varainhoitovuonna 2018 EU:n talousarvion maksusitoumusmäärärahat käytettiin lähes kokonaisuudessaan. Talousarviossa käytettävissä olleista 160,7 miljardista eurosta käytettiin 159,9 miljardia euroa (99,5 prosenttia). EU käytti myös lähes kaikki lopullisessa talousarviossa käytettävissä olleet maksuumäärärahat. Käytettävissä olleista 144,8 miljardista eurosta suoritettiin maksuja 142,7 miljardia euroa (98,6 prosenttia). Kahtena edellisenä vuonna maksut olivat alun perin budjetoituja määriä alhaisemmat.

Tilintarkastustuomioistuin huomauttaa, että Euroopan rakenne- ja investointirahastojen täytäntöönpanossa ilmenneet viivästykset ovat vaikuttaneet monivuotisen rahoituskehyksen toteuttamiseen monin tavoin ja ne voivat vaikuttaa myös tulevaan monivuotiseen rahoituskehykseen. Kokonaisuutena katsoen jäsenvaltiot käyttivät rahastojen varoja hitaammin kuin edellisen monivuotisen rahoituskehyksen vastaavana vuonna. Maksamatta olevien maksusitoumusten suuri määrä johtuu lähinnä Euroopan rakenne- ja investointirahastojen hitaasta täytäntöönpanosta, mutta myös sitoumusten ja maksujen välisestä vuosittaisesta erosta sekä EU:n talousarvion kasvusta.

Maksamatta olevien sitoumusten määrä kasvoi edelleen vuonna 2018.

Tilintarkastustuomioistuin toteaa, että maksamatta olevien maksusitoumusten määrä oli vuoden 2018 lopussa 281,2 miljardia euroa. Vuoden 2017 lopussa määrä oli 267,3 miljardia euroa. Komission pitkän aikavälin ennusteen mukaan maksamatta olevien maksusitoumusten arvo on 313,8 miljardia euroa vuonna 2023, mikä vastaa myös tilintarkastustuomioistuimen ennakoarvioita.

Tilintarkastustuomioistuin toteaa, että EU:n talousarvioon kohdistuu enemmän riskejä talousarviosta tuettujen takausten määrän kasvaessa. Komission ennakoimien tappioiden määrä katetaan takuurahastoista. Viime vuosina EU on hyödyntänyt yhä enemmän rahoitusvälineitä ja Euroopan investointipankille annettuja talousarviotakuita. Tilintarkastustuomioistuin toteaa, etteivät sen tarkastusvaltuudet nykyisellään kata niitä Euroopan investointipankkiryhmän toimia, joita ei rahoiteta EU:n talousarviosta, mutta joilla edistetään samoja EU:n tavoitteita. Tilintarkastustuomioistuimen tavoitteena on saada laajempi tarkastustoimeksianto Euroopan investointipankin toimien osalta.

Tilintarkastustuomioistuin suosittaa komissiota parantamaan rahoituskehyksen maksutarpeita koskevien ennusteiden tarkkuutta sekä pyytää Euroopan parlamenttia ja neuvostoa huolehtimaan talousarvion sitoumus- ja maksuumäärärahojen välisestä tasapainosta. Parempaan tasapainoon voitaisiin päästä lisäämällä maksuumäärärahoja, vähentämällä sitoumusmäärärahoja tai muuttamalla varojen vapauttamista koskevia sääntöjä.

Luku 3: EU:n talousarviosta rahoitetun toiminnan tuloksellisuus

Tilintarkastustuomioistuin analysoi komission julkaisemia tuloksellisuustietoja 22 ohjelmasta. Valitut ohjelmat kattoivat 97 prosenttia seitsenvuotisesta rahoitussuunnitelmasta. Tuloksellisuustietojen saatavuus vaihteli ohjelman hallinnointitavasta riippuen. Komission suoraan hallinnoimissa ohjelmissa viimeisimmät saatavissa olevat tiedot olivat yleensä vuoden 2017 lopulta. Yhteistyössä hallinnoituissa ohjelmissa viimeisimmät jäsenvaltioiden antamat tiedot olivat yleensä vuoden 2016 lopulta. Välillisen hallinnoinnin ohjelmissa tiedot olivat pääasiassa vuosilta 2017 tai 2016, mutta joissakin tapauksissa vuodelta 2015 tai vielä vanhempia.

Tilintarkastustuomioistuin havaitsi, että ohjelmissa käytetyt indikaattorit painottivat useimmiten panoksia ja tuotoksia tulosten ja vaikutusten sijasta.

Tilintarkastustuomioistuin havaitsi myös tapauksia, joissa indikaattorit olivat EU-rahoituksen vaikutusten kannalta lähes kokonaan epätarkoituksenmukaisia. Monien indikaattorien kohdalla edistystä ei voitu laskea, koska perustason määrittelyssä oli ongelmia.

Tilintarkastustuomioistuin suosittaa komissiolle, että ohjelmaselvityksiin sisällytettävien indikaattorien laatua ja mitattavuutta parannetaan. Lisäksi komission olisi edistettävä oikea-aikaisen tuloksellisuustiedon saatavuutta ja parannettava ohjelmien tuloksellisuuskatsausta.

Luku 4: Tulot

- 159,3 miljardia euroa
- Ei olennaisia virheitä vuosina 2018 ja 2017

Tilintarkastustuomioistuimen tarkastus katsoi EU:n talousarvion tulot, joiden avulla menot rahoitetaan. Tilintarkastustuomioistuin tutki tiettyjä keskeisiä omien varojen hallinnointiin liittyviä hallintojärjestelmiä sekä tulotapahtumista poimitun otoksen, jonka tarkastuksessa ei havaittu kvantitatiivisia virheitä.

EU:n tuloista 66 prosenttia on bruttokansantuloon (BKTL) perustuvia omia varoja ja 11 prosenttia arvonlisäveroon (ALV) perustuvia omia varoja. Näissä kunkin jäsenmaan maksuosuus lasketaan tilastojen ja määräytymisperusteiden pohjalta. EU:n tuloista 13 prosenttia on perinteisiä omia varoja, jotka muodostuvat lähinnä tuontitulleista. Niiden kantaminen on jäsenvaltioiden vastuulla ja kokonaismäärästä maksetaan EU:n talousarvioon 80 prosenttia ja loput 20 prosenttia jäsenvaltiot pidättävät kantopalkkioina. Lisäksi EU:n tuloissa on myös muista lähteistä peräisin olevia varoja, joista merkittävimpiä ovat EU:n ohjelmiin ja sopimuksiin liittyvät rahoitusosuudet ja palautukset.

Tilintarkastustuomioistuin toteaa, että tulojen virhetaso ei ole olennainen. Tarkastetut järjestelmät olivat yleisesti ottaen vaikuttavia. Tilintarkastustuomioistuimen komissiossa ja tietyissä jäsenvaltioissa tarkastamat, perinteisiä omia varoja koskevat sisäiset valvontamenettelyt olivat osittain vaikuttavia. Tähän liittyen tilintarkastustuomioistuin suosittaa, että kun komission suunnittelee perinteisten omien varojen tarkastuksiaan, sen olisi toteutettava paremmin jäsennelty ja dokumentoitu riskiarviointi. Tällöin sen olisi muun muassa analysoitava kunkin jäsenvaltion riskitaso sekä riskit, jotka liittyvät jäsenvaltioiden selvityksiin kannetuista tulleista ja saamisista (A- ja B-kirjanpito). Komission olisi myös lisättävä näihin liittyvien tarkastusten laajuutta ja parannettava

analyysiaan voidakseen varmistaa nopean puuttumisen mahdollisiin sääntöjenvastaisuuksiin.

Luku 5: Kasvua ja työllisyyttä edistävä kilpailukyky

- 17,9 miljardia euroa
- Virhetaso on olennainen
- Arvioitu todennäköisin virhetaso: 2,0 prosenttia (4,2 prosenttia vuonna 2017)

Tilintarkastustuomioistuimen tarkastus koski menoja, jotka liittyvät tutkimukseen ja innovointiin, koulutukseen, Euroopan laajuisiin energia-, liikenne- ja tietoliikenneverkkoihin, avaruusohjelmiin ja yritysten kehittämiseen. Merkittävimmät ohjelmat ovat tutkimuksen seitsemäs puiteohjelma, Horisontti 2020 -ohjelma, Erasmus+, Verkkojen Eurooppa sekä Galileo ja EGNOS. Lisäksi otsakkeen menoista maksetaan EU:n rahoitusosuus kansainvälisessä lämpöydinreaktorissa (ITER). Komissio hallinnoi suoraan suurinta osaa näiden ohjelmien menoista.

Ohjelmien menot muodostuvat suurimmaksi osaksi hankkeisiin osallistuville julkisille tai yksityisille edunsaajille myönnettävistä avustuksista. Komissio korvaa EU:n rahoitettaviksi kuuluvat kulut, jotka edunsaajat ovat ilmoittaneet. Toimien sääntöjen mukaisuuteen kohdistuvana pääasiallisena riskinä on, että edunsaajat ilmoittavat tukeen oikeuttamattomia kuluja, jotka jäävät havaitsematta ja korjaamatta ennen kulujen korvaamista. Riski on erityisen suuri ohjelmissa, joissa tukeen oikeuttavien kulujen korvaamissäännöt ovat monimutkaisia. Erityisesti edunsaajat, jotka eivät tunne sääntöjä kovin hyvin, kuten pienet ja keskisuuret yritykset, ensimmäistä kertaa ohjelmaan osallistuvat tahot sekä osallistujat EU:n ulkopuolisista maista, voivat tulkita sääntöjä väärin.

Tilintarkastustuomioistuim tarkasti 130 tapahtumaa, joista 54:ssä havaittiin virhe. Tyypillisiä virheitä olivat edunsaajien ilmoittamat tukeen oikeuttamattomat kulut tai väärin lasketut henkilöstökulut. Tilintarkastustuomioistuin toteaa, että menojen virhetaso oli olennaisuusrajalla 2 prosenttia. Tarkastustulokset osoittavat, että tutkimusmenot ovat pääasiallinen virhelähde ja niiden riskit ovat edelleen suuremmat kuin muiden menojen.

Tilintarkastustuomioistuin suosittaa, että komission olisi tehtävä kohdennettumpia tarkastuksia pk-yritysten ja uusien hankkeiden toteuttajien kuluilmoituksiin ja lisättävä tiedotuskampanjoita, joissa näille selostetaan rahoitussääntöjä. Seuraavassa tutkimuksen puiteohjelmassa komission olisi edelleen yksinkertaistettava henkilöstökulujen laskemista koskevia sääntöjä. Horisontti 2020 -ohjelman osalta komission jälkitarkastusten laatua sekä dokumentointia, otannan johdonmukaisuutta ja raportointia olisi parannettava. Lisäksi tilintarkastustuomioistuin kehottaa komissiota ryhtymään toimiin komission sisäisen tarkastuksen havaintojen johdosta koskien Erasmus+-ohjelman hallinnointiprosessia sekä seurantamenettelyitä hankkeiden tulosten levittämisessä ja hyödyntämisessä.

Luku 6: Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen koheesio

- 23,6 miljardia euroa
- Virhetaso on olennainen
- Arvioitu todennäköisin virhetaso: 5,0 % (3,0 % vuonna 2017)

Taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen koheesion varojen käyttö keskittyy jäsenvaltioiden ja alueiden välisten kehityserojen supistamiseen ja kaikkien alueiden

kilpailukyvyyn vahvistamiseen. Tavoitteita toteutetaan Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR), Euroopan sosiaalirahaston (ESR) ja koheesiorahaston rahoittamien ohjelmien kautta yhteistyössä jäsenmaiden kanssa. Ohjelmista korvataan tuensaajien ilmoittamia menoja, joiden on oltava ehtojen mukaisia ja hyväksytyistä toimista aiheutuneita tukikelpoisia kustannuksia.

Tilintarkastustuomioistuimen tarkastustyö vastasi vuoden 2017 tarkastustapaa, jossa huomioitiin ohjelmien tarkistettu valvonta- ja varmennuskehys. Tämän mukaisesti tilintarkastustuomioistuin tarkasti 220 tapahtuman otoksen, joka koostui menoista, jotka ohjelmien tarkastusviranomaiset olivat tarkastaneet aiemmin. Tarkastetuissa 220 toimessa tarkastusviranomaiset olivat jo havainneet 60 virhettä. Lisäksi tilintarkastustuomioistuin havaitsi 36 virhettä, joita tarkastusviranomaiset eivät olleet havainneet. Virheet koskivat pääosin tukeen oikeuttamattomia kustannuksia sekä valtiontukea ja julkisia hankintoja koskevien sääntöjen noudattamatta jättämistä. Virhetasoksi tilintarkastustuomioistuin arvioi 5,0 prosenttia, mikä ylittää selvästi olennaisuusrajan.

Tilintarkastustuomioistuin arvioi, että kansallisten tarkastusviranomaisten työhön voidaan havaittujen puutteiden vuoksi luottaa vain rajallisessa määrin. Näin ollen tilintarkastustuomioistuin ei voi myöskään pitää komission vuotuisissa toimintakertomuksissa esitettyjä kokonaisjäännösvirhetasoa luotettavina. Uusi valvonta- ja varmennuskehys on suunniteltu varmistamaan, että vuotuiset jäännösvirhetason pysyvät kahden prosentin alapuolella. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastus kuitenkin osoitti, että lisäparannukset ovat tarpeen etenkin kehyksen täytäntöönpanossa niin hallinto- ja tarkastusviranomaisten kuin komissionkin tasolla.

Tilintarkastustuomioistuin suosittaa, että komissio varmistaa, että hallinto- ja tarkastusviranomaisten käyttämät tarkistuslistat on päivitetty oikeiden käytäntöjen mukaisiksi. Lisäksi komission olisi varmistettava, ettei kauden 2014-2020 ohjelmia voida päättää, jos sääntöjenvastaisten menojen osuus ylittää olennaisuusrajan. Komission olisi laadittava päättämisyjärjestelyitä koskevat ohjeet, joihin sisältyy tiedot asianmukaisista ja oikea-aikaisista korjaavista toimenpiteistä. Pk-yritysaloitteen ohjelmien osalta komission olisi varmistettava säännölliset tarkastukset loppukäyttäjien osalta, jotta vältytään mahdollisilta olennaisilta sääntöjenvastaisuuksilta päättämisvaiheessa.

Luku 7: Luonnonvarat

- 58 miljardia euroa
- Virhetaso on olennainen
- Arvioitu todennäköisin virhetaso: 2,4 % (2,4 % vuonna 2017)

Menoala kattaa yhteisen maatalouspolitiikan, yhteisen kalastuspolitiikan ja osan ympäristö- ja ilmastotoimiin liittyvistä EU:n menoista. Yhteisen maatalouspolitiikan osuus luonnonvarojen menoista on 98 prosenttia. Yhteisen maatalouspolitiikan menot jakaantuvat viljelijöille maksettaviin suoriin tukiin, maatalouden markkinatoimenpiteisiin sekä maaseudun kehittämiseen.

Tilintarkastustuomioistuin tarkasti 251 tapahtumaa, joista 58 tapahtumaan sisältyi virheitä. 77 prosenttiin tapahtumista ei liittynyt virheitä. Tilintarkastustuomioistuimen arvioima kokonaisvirhetaso on 2,4 prosenttia ylittäen olennaisuusrajan. Suurin osa tilintarkastustuomioistuimen tarkastamista suorista tuista oli virheettömiä. Viljelijöille maksettavat suorat tuet ovat tukioikeuksiin perustuvia menoja ja niiden virheriski on alhaisempi, jos niihin liittyvät ehdot eivät ole liian monimutkaiset. Muilla menoaloilla eli

maaseudun kehittämisessä, markkinatoimenpiteissä, kalastuksessa sekä ympäristö- ja ilmastotoimissa suurin osa menoista perustuu kulujen korvaamiseen ja niitä koskevat kelpoisuusehdot ovat monimutkaiset. Virheriski on näissä korkeampi ja virheet liittyvät yleensä tukikelpoisuusehtojen noudattamatta jättämiseen ja tukeen oikeuttamattomiin kuluihin.

Tilintarkastustuomioistuimen tarkastukset osoittavat, että luonnonvarojen alan menojen virhetaso on olennainen. Tulokset osoittavat kuitenkin, ettei virhetaso ollut olennainen maataloustukirahaston suorien tukien osalta. Niiden osuus otsakkeen menoista on 72 prosenttia. Myös komission riskiarvio vastaa tilintarkastustuomioistuimen johtopäätöksiä.

Suosituksissaan tilintarkastustuomioistuin kehottaa komissiota jatkamaan toimia, jotka liittyvät virheiden syihin puuttumiseen ja tarkastuksia toimeenpanevien todentamisviranomaisten työn laatuun jäsenvaltioissa.

Luku 8: Turvallisuus ja kansalaisuus

- 3,1 miljardia euroa
- Pienen otoksen takia todennäköistä virhetasoa ei ole arvioitu

Suurin osa otsakkeen menoista liittyy turvapaikka-, maahanmuutto ja kotouttamisrahastoon (AMIF) sekä sisäisen turvallisuuden rahastoon (ISF). Suurinta osaa näiden rahastojen varoista hallinnoivat jäsenvaltiot ja komissio yhdessä. Merkittävä osa otsakkeen menoista liittyy lisäksi 13 hajautetun viraston rahoitukseen. Virastot toteuttavat EU:n keskeisiä prioriteetteja maahanmuuton ja turvallisuuden, oikeudellisen yhteistyön ja terveyden aloilla.

Tilintarkastustuomioistuin tutki 18 tapahtuman otoksen, joka antoi kokonaiskuvan budjettimäärärahojen käytöstä. Tarkoituksena ei ollut poimia edustavaa otosta rahoituskehyksen otsakkeen kaikista menoista, joten tilintarkastustuomioistuin ei arvioinut kokonaisvirhetasoa. Tähän ratkaisuun päädyttiin, koska toimintalohkon osuus vuoden 2018 maksuista oli suhteellisen pieni.

Havaintojensa perusteella tilintarkastustuomioistuin suosittaa, että hankintoja koskevia valvontatoimia parannetaan sekä komissiossa että jäsenvaltioissa.

Luku 9: Globaali Eurooppa

- 9,5 miljardia euroa
- Pienen otoksen takia todennäköistä virhetasoa ei ole arvioitu

Globaalin Euroopan otsake kattaa EU:n ulkoiisiin toimiin liittyvät menot ja niitä hallinnoivat useat komission pääosastot. Tilintarkastustuomioistuin tutki 58 tapahtuman otoksen, jonka avulla pyrittiin saamaan kokonaiskuva varainkäytöstä. Tarkastettujen tapahtumien määrä ei kuitenkaan ollut riittävä kokonaisvirhetason arvioimiseksi.

Tarkastuksissaan tilintarkastustuomioistuin havaitsi joitain tukikelvottomia menoja tai sääntöjen noudattamatta jättämiä. Myös eräät kansainväliset järjestöt osoittivat yhteistyöhaluttomuutta tarkastuksissa.

Tilintarkastustuomioistuin suosittaa, että komissio lujittaa kansainvälisiin organisaatioihin sovellettavaa velvoitetta toimittaa tilintarkastustuomioistuimelle

tarvittavat asiakirjat. Lisäksi komission jäännösvirhetason laskemista koskevaa menetelmää tulisi mukauttaa ja tarkistaa myös ennakkomaksujen takaisinperintöjen huomioimista oikaisukapasiteetin laskennassa.

Luku 10: Hallinto

- 9,9 miljardia euroa
- Ei olennaisia virheitä vuosina 2018 ja 2017

Tarkastus kattoi EU:n toimielinten menot, jotka koostuvat pääosin henkilöstöön sekä kiinteistöihin, laitteisiin, energiaan, viestintään ja tietotekniikkaan liittyvistä kuluista. Tarkastetun 45 tapahtuman tulokset osoittavat, että hallintomenojen virhetaso ei ole olennainen. Samalla tilintarkastustuomioistuin kuitenkin kiinnittää huomiota komission perhelisien hallinnoinnissa havaittuihin sisäisen valvonnan puutteisiin.

Tilintarkastustuomioistuin suosittaa, että komissio parantaa perhelisien hallinnointia suorittamalla useammin henkilöstön jäsenten henkilökohtaisen tilanteen tarkistuksia ja varmistamalla, onko muista lähteistä saadut lisät ilmoitettu oikein erityisesti silloin, kun perhe-etuuksien järjestelmiä uudistetaan jäsenvaltioissa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Sopimus Euroopan unionin toiminnasta 287 ja 319 artikla.

Euroopan unionin yleiseen talousarvioon sovellettavien varainhoitosääntöjen artikkelit 254-263.

Tilintarkastustuomioistuin antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle lausuman tilien luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Kunkin varainhoitovuoden päätyttyä tilintarkastustuomioistuin laatii vuosikertomuksen, johon on liitetty toimielinten vastaukset.

Neuvoston määräenemmistöllä antamasta suosituksesta Euroopan parlamentti myöntää komissiolle talousarvion toteuttamista koskevan vastuuvapauden.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Asian käsittelystä Euroopan parlamentissa vastaa talousarvion valvontavaliokunta (CONT), jonka laatiman mietinnön pohjalta täysistunto äänestää vastuuvapauden myöntämisestä. Komission vastuuvapauden osalta raportojana toimii valiokunnan puheenjohtaja Monika Hohlmeier (EPP, Saksa).

Alustavan aikataulun mukaan talousarvion valvontavaliokunnan äänestykset ovat helmikuun lopulla ja täysistuntoäänestys vastuuvapaudesta maaliskuussa 2020.

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö pyytää kannanotot ja mahdolliset muut kommentit tilintarkastustuomioistuimen huomautuksiin ja komission vastineisiin asianomaisilta viranomaisilta Suomen kannan muodostamiseksi EU-käsittelyä varten.

EU-asioiden jaosto 34 (budjetti- ja hallintoasiat) kirjallinen menettely 11.-13.11.2019.

Eduskuntakäsittely

PeL 97 §:n mukainen valtioneuvoston selvitys eduskunnalle.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Asialla ei ole suoria taloudellisia vaikutuksia. Tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomuksella pyritään vaikuttamaan EU:n varainkäyttöön ja varainhallintaan.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomus varainhoitovuodelta 2018 (EU:n virallinen lehti 8.10.2019/C 340/01).

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Neuvotteleva virkamies Toni Tiala, VM/VVC, p. 02955 30361, toni.tiala@vm.fi

Valtioneuvoston apulaiscontroller Esko Mustonen, VM/VVC, p. 02955 30345, esko.mustonen@vm.fi

EUTORI-tunnus

EU/2019/1300

Liitteet**Viite**

Asiasanat Hoitaa	Euroopan tilintarkastustuomioistuin, tilintarkastus, vastuuvapaus, talousarviot TEM, VM
Tiedoksi	EUE, LVM, OKM, OM, PLM, SM, STM, TULLI, UM, VNK, VTV
